

การวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ: เกณฑ์ประเมินคุณภาพ

ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล¹

(Received: January 2, 2019; Revised: February 25, 2019; Accepted: March 28, 2019)

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ (IPA) เป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาในศาสตร์จิตวิทยาเพื่อการศึกษาประสบการณ์ของบุคคลในเชิงลึก เพื่อเป็นการสนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยโดยใช้ IPA และส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการกำกับและประเมินคุณภาพงานวิจัยที่ใช้ IPA บทความนี้มุ่งนำเสนอเกณฑ์ประเมินคุณภาพสำหรับงานวิจัยที่ใช้ IPA พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงแนวทางในการนำเกณฑ์ประเมินคุณภาพดังกล่าวไปใช้ผ่านตัวอย่างงานวิจัยที่เข้าเกณฑ์ประเมินคุณภาพระดับตีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ประเมินคุณภาพดังกล่าวไม่เพียงแต่สำคัญต่อนักวิจัยที่ใช้ IPA ในการกำกับงานวิจัยให้มีคุณภาพดีตามหลักเกณฑ์ของ IPA แต่ยังสำคัญต่อผู้ประเมินงานวิจัย นักวิจัยอื่นๆ รวมถึงผู้อ่านงานวิจัยในการประเมินคุณภาพของงานวิจัยที่ใช้ IPA บนพื้นฐานของเกณฑ์ประเมินคุณภาพที่เหมาะสมกับ IPA

คำสำคัญ: การวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ เกณฑ์ประเมินคุณภาพ การประเมิน การวิจัยเชิงคุณภาพ

¹ อาจารย์ ดร. สาขาจิตวิทยาการปรึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
E-mail: Chomphunut@buu.ac.th

Interpretative Phenomenological Analysis: Quality Criteria

Chomphunut Srichannil²

Abstract

Interpretative phenomenological analysis (IPA) is a qualitative research methodology originally developed within psychology for the detailed examination of personal lived experience. To support the advancement of IPA research and to enhance knowledge and understanding of how to manage and evaluate the quality of an IPA study, this paper presents a set of criteria developed specifically for assessing the quality of IPA studies and shows how to use the criteria in practice through an example of high-quality IPA work. Understanding of such quality criteria is not only essential to IPA researchers for managing quality of their work to achieve the good quality requirements of IPA, but also important to reviewers, other researchers as well as readers of the research for appropriately evaluating the quality of IPA studies.

Keywords: interpretative phenomenological analysis, quality criteria, evaluation, qualitative research

² Ph.D, Counselling Studies, Faculty of Education, Burapha University, Thailand
E-mail: Chomphunut@buu.ac.th

บทนำ

ในปัจจุบันการวิจัยเชิงคุณภาพได้รับความสนใจและถูกนำไปใช้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในการพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ รวมถึงในศาสตร์จิตวิทยา ท่ามกลางการเติบโตของการวิจัยเชิงคุณภาพได้เกิดข้อวิพากษ์อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมของการนำเกณฑ์ความเที่ยง (reliability) ความตรง (validity) ความเป็นปรีชา (objectivity) และการสรุปอ้างอิงไปสู่กลุ่มประชากร (generalizability) ที่ใช้อย่างแพร่หลายในการประเมินงานวิจัยเชิงปริมาณมาใช้ในการประเมินงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Coyle, 2016; Elliott, Fischer, & Rennie, 1999; Morrow, 2005; Willig, 2008; Yardley, 2000, 2015) ใจความสำคัญร่วมกันของข้อวิพากษ์ดังกล่าว ก็คือ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีความแตกต่างกันในกระบวนทัศน์การวิจัย (research paradigm) หรือชุดของความเชื่อที่ใช้เป็นกรอบในการดำเนินการวิจัย เกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการประเมินงานวิจัยเชิงปริมาณ จึงมิใช่เกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการประเมินงานวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงปริมาณวางรากฐานอยู่บนกระบวนทัศน์เชิงปฏิฐานนิยม (positivism) ที่มีรากฐานมาจากวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ซึ่งเชื่อในการมีอยู่ของความจริงที่ถูกต้องหนึ่งเดียวที่เป็นอิสระจากการรับรู้ของมนุษย์ ไม่ผันแปรตามเวลาและบริบท มุ่งทำการสรุปอ้างอิงผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างไปสู่ประชากรโดยทั่วไป (statistical generalizability) นักวิจัยเชิงปริมาณจึงมุ่งควบคุมและจำกัดปัจจัยแทรกซ้อน ซึ่งรวมถึงความเชื่อ ค่านิยม มุมมองส่วนบุคคลของผู้วิจัยหรืออัตวิสัยของผู้วิจัย (subjectivity) เนื่องจากมองว่าเป็นแหล่งที่มาของอคติ (bias) นำไปสู่ความผิดพลาดคลาดเคลื่อน (error) อันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเครื่องมือที่ให้ผลลัพธ์ที่แม่นยำ

ในทางตรงกันข้าม การวิจัยเชิงคุณภาพวางรากฐานอยู่บนกระบวนทัศน์การวิจัยที่หลากหลาย ได้แก่ หลังปฏิฐานนิยม (postpositivism) รัสสรคนิยม-นัยนิยม (constructionism-interpretivism) และวิพากษ์นิยม-คตินิยม (critical-ideological) (Ponterotto, 2005) ซึ่งในแต่ละกระบวนทัศน์ต่างก็มีชุดของความเชื่อเชิงปรัชญาทั้งที่ซ้อนทับและที่แตกต่างกัน (ดูเพิ่มเติมได้จาก Madill, Jordan, & Shirley, 2000 และPonterotto, 2005) อันเป็นที่มาของวิธีวิทยาหรือระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (methodology) ที่หลากหลาย เช่น ทฤษฎีฐานราก (grounded theory) การวิเคราะห์วาทกรรม (discourse analysis) ปรัชญาการณิวิทยาแบบบรรยาย

(descriptive phenomenology) และการวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ (interpretative phenomenological analysis)

ท่ามกลางความหลากหลายเชิงกระบวนทัศน์และระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพส่วนใหญ่มีจุดร่วมกันในความเชื่อที่ว่าความจริงมีหลากหลายขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมและประสบการณ์ของบุคคล ยอมรับอัตวิสัยของผู้วิจัยว่าเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการวิจัยที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงหรือกำจัดออกได้โดยสมบูรณ์ และให้คุณค่ากับการสะท้อนอัตวิสัยของผู้วิจัย (reflexivity) มุ่งส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางจิตใจและทางสังคม มิใช่การพิสูจน์ทฤษฎี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการเชื่อมโยงผลการวิจัยไปยังบริบทอื่นที่คล้ายคลึงกัน (theoretical generalizability) อันเป็นความมุ่งหมายที่ว่าผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในบริบทเฉพาะหนึ่งๆมีความเกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ในบริบทอื่นที่ใกล้เคียง

จากความแตกต่างของกระบวนทัศน์การวิจัยระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังกล่าว Coyle (2016) ให้ความเห็นว่าการนำเกณฑ์สำหรับการประเมินงานวิจัยเชิงปริมาณมาใช้กับงานวิจัยเชิงคุณภาพจึงเปรียบเสมือนการที่นักวิจารณ์ดนตรีผู้เชี่ยวชาญดนตรีแนวฮอฟวิเมทล์ตัดสินว่าดนตรีแนวคลาสสิกดังเช่นโอเปร่าด้อยคุณภาพ เพราะขาดความหนักแน่นรุนแรง และดุดัน สืบเนื่องจากการเล็งเห็นถึงความไม่เหมาะสมในการนำเกณฑ์ประเมินงานวิจัยเชิงปริมาณมาใช้ในการประเมินงานวิจัยเชิงคุณภาพจึงได้เกิดความพยายามต่างๆ ในการพัฒนาเกณฑ์ประเมินสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยเฉพาะ

หนึ่งในเกณฑ์ประเมินงานวิจัยเชิงคุณภาพที่อาจกล่าวได้ว่าเก่าแก่และแพร่หลายมากที่สุด คือ 4 เกณฑ์ในการสร้างความน่าเชื่อถือ (trustworthiness) ของ Lincoln and Guba (1985) ซึ่งได้แก่ ความน่าเชื่อถือ (credibility) การเชื่อมโยงผลการวิจัยไปยังบริบทอื่น (transferability) ความคงที่ (dependability) และการยืนยันความถูกต้อง (confirmability) โดย Lincoln and Guba (2000) เรียกเกณฑ์ดังกล่าวว่า “เกณฑ์คู่ขนาน” (parallel criteria) ซึ่งได้รับอิทธิพลจากเกณฑ์เชิงปริมาณด้านความตรงภายใน (internal validity) ความตรงภายนอก (external validity) ความเที่ยง (realizability) และความเป็นปรีวิสัย (objectivity) Morrow (2005) วิจารณ์ว่าแม้เกณฑ์คู่ขนานนี้จะถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายและทำให้งานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ง่ายขึ้นในชุมชนวิชาการส่วนใหญ่ที่คุ้นเคยกับ

การวิจัยเชิงปริมาณ แต่เกณฑ์ดังกล่าวเหมาะสมเฉพาะสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพที่อยู่ในกรอบกระบวนทัศน์หลังปฏิฐานนิยม แต่ไม่เหมาะสมสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพในกระบวนทัศน์รังสรรค์นิยม-นัยนิยม และวิพากษ์นิยม-คตินิยมที่เชื่อในความจริงที่หลากหลายและให้คุณค่ากับอัตวิสัยของผู้วิจัย

นอกจากนี้ จากการสังเคราะห์วรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับมาตรฐานด้านคุณภาพทางการวิจัย Elliott, Fischer, and Rennie (1999) ได้พัฒนา 7 เกณฑ์ประเมินทั่วไปสำหรับทุกงานวิจัย และอีก 7 เกณฑ์สำหรับการประเมินงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม Reicher (2000) ให้ความเห็นว่าเกณฑ์ดังกล่าวไม่เหมาะสมสำหรับงานวิจัยที่อยู่ภายใต้กระบวนทัศน์วิพากษ์นิยม-คตินิยมที่เป็นฐานของการวิจัยด้านการศึกษาวาทกรรม (discursive research) จึงไม่อาจนำไปใช้กับทุกงานวิจัยเชิงคุณภาพได้ตามเป้าประสงค์ของผู้พัฒนา

อีกหนึ่งความพยายามในการพัฒนาเกณฑ์ทั่วไปสำหรับประเมินงานวิจัยเชิงคุณภาพปรากฏในงานของ Yardley (2000, 2015) ผู้ซึ่งเสนอเกณฑ์ 4 ประการ ได้แก่ 1) การให้ความสำคัญกับบริบทของการวิจัย (sensitivity to context) 2) ความทุ่มเทและความเคร่งครัด (commitment and rigour) 3) ความโปร่งใสและความสอดคล้องกลมกลืน (coherence and transparency) และ 4) ผลกระทบและความสำคัญของงานวิจัย (impact and importance) เกณฑ์ดังกล่าวของยาร์ดลีย์ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เนื่องจากถูกมองว่าเป็นเกณฑ์ที่กว้างและยืดหยุ่น เหมาะสมกับงานวิจัยเชิงคุณภาพทั้งที่มาจากกระบวนทัศน์รังสรรค์นิยม-นัยนิยม และวิพากษ์นิยม-คตินิยม (Braun & Clarke, 2013; Coyle, 2016; Reicher, 2000, Smith, Flowers, & Larkin, 2009)

แม้จะมีหลากหลายความพยายามในการพัฒนาเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการประเมินงานวิจัยเชิงคุณภาพ แต่กระนั้นการบรรลุซึ่งการเห็นชอบร่วมกันเกี่ยวกับเกณฑ์ทั่วไปที่เหมาะสมที่สุดเป็นเรื่องที่ถูกมองว่าเป็นไปไม่ได้ เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพมิได้เป็นศาสตร์ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียว แต่ละระเบียนวิธีวิจัยเชิงคุณภาพต่างมีฐานคิดเชิงปรัชญาและเชิงทฤษฎีรวมถึงจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน การกำกับและประเมินงานวิจัยเชิงคุณภาพจึงจำเป็นต้องใช้หลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับฐานคิดของระเบียบวิธีวิจัย หรือที่ถูกพัฒนาขึ้นสำหรับระเบียบวิธีวิจัยนั้นๆ โดยเฉพาะ (Madill & Gough, 2008; Smith, 2011; Yardley, 2015)

Cohen and Crabtree (2008) ระบุว่าผู้ประเมินงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยส่วนใหญ่มีได้เป็นผู้เชี่ยวชาญหรือคุ้นเคยกับทุกระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจึงมักจะใช้เกณฑ์ทั่วไปในการประเมินคุณภาพงานวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่าที่จะใช้เกณฑ์เฉพาะสำหรับระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพหนึ่งๆ ยิ่งไปกว่านั้นผู้ประเมินรวมถึงนักวิจัยบางคนอาจมีความยึดมั่นในกรอบแนวคิดการวิจัยของตนจนไม่สามารถเห็นคุณค่าหรือยอมรับกรอบแนวคิดการวิจัยที่แตกต่างหรือไม่คุ้นเคยได้ การส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์เฉพาะสำหรับระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพหนึ่งๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ไม่เพียงแต่จะช่วยให้ความหลากหลายของการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นที่รู้จัก แต่ยังช่วยทำให้การวิจัยเชิงคุณภาพได้รับการกำกับและประเมินบนหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์ประเมินคุณภาพสำหรับงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่ชื่อว่า “การวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ” (Interpretative phenomenological analysis; IPA) หรือที่ต่อไปนี้จะเรียกโดยย่อว่า IPA ซึ่งได้รับการพัฒนาโดยโจนาธาน สมิธ (Jonathan Smith) ในช่วงกลางทศวรรษ 1990 (Smith, 1996)

เนื้อหาของบทความต่อจากนี้จะเริ่มต้นจากความเป็นมาและฐานคิดเชิงปรัชญาและเชิงทฤษฎีของ IPA ต่อด้วย 7 หลักเกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพงานวิจัยที่ใช้ IPA ซึ่งพัฒนาโดย Smith (2011) จากนั้นจะเป็นการนำเสนอแนวทางในการนำเกณฑ์ประเมินคุณภาพดังกล่าวไปใช้ผ่านตัวอย่างงานวิจัยที่มีคุณภาพดีตามหลักเกณฑ์ของ IPA ปิดท้ายด้วยการสรุปสาระสำคัญของบทความ

การวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ

IPA เป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่มีจุดกำเนิดในศาสตร์จิตวิทยา สาขาจิตวิทยาสุขภาพ (Health Psychology) แรงจูงใจในการพัฒนา IPA ของ Smith (1996) มาจากแนวคิดที่ว่าแก่นสำคัญของการศึกษาทางจิตวิทยา คือ การฉายให้เห็นภาพที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับประสบการณ์ของบุคคล ในขณะที่การวิจัยทางจิตวิทยาที่ผ่านมาส่วนใหญ่กลับไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนบุคคล IPA จึงได้รับการ

พัฒนาขึ้นมาอย่างเป็นระบบเพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าวในการวิจัยทางจิตวิทยา (Smith, 2009)

จุดมุ่งหมายของ IPA คือ การศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนบุคคลและความหมายที่บุคคลให้เกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ IPA มุ่งทำความเข้าใจว่าปรากฏการณ์หนึ่งๆ หรือ เหตุการณ์หรือสภาวะการณ์หนึ่งมีความหมายอย่างไรต่อผู้เข้าร่วมวิจัยผู้ซึ่งประสบกับเหตุการณ์นั้น IPA เหมาะสำหรับการศึกษาปรากฏการณ์ที่ยังไม่ค่อยถูกศึกษา ที่มีความสลับซับซ้อน ที่มีลักษณะเป็นกระบวนการ และที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก ลักษณะคำถามการวิจัยที่เหมาะสมสำหรับ IPA คือคำถามปลายเปิดที่มีความเฉพาะเจาะจงเพียงพอที่จะนำไปสู่การตอบคำถามวิจัยในเชิงลึกได้ ตัวอย่างคำถามการวิจัยใน IPA เช่น อัตลักษณ์ของผู้หญิงเปลี่ยนแปลงอย่างไรในช่วงของการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นมารดา (Smith, 1999) นักจิตวิทยาการศึกษามีประสบการณ์อย่างไรเกี่ยวกับความไว้วางใจในสัมพันธภาพการปรึกษาแบบออนไลน์ (Fletcher-Tomenius & Vossle, 2015) และนักจิตวิทยาการปรึกษาต่างชาติฝึกหัดมีประสบการณ์ เข้าใจ และปรับตัวในการทำงานการปรึกษาในบริบทของภาษาและวัฒนธรรมที่สองอย่างไร (Georgiadou, 2014) (ดูแนวคิดและแนวทางในการทำวิจัยโดยใช้ IPA เพิ่มเติมได้จาก Srichannil, 2017)

จากการสำรวจงานวิจัยที่ใช้ IPA Smith (2011) ระบุว่างานวิจัยแรกที่ใช้ IPA ได้รับการตีพิมพ์ในปี 1996 ในวารสารที่ชื่อว่า “Psychology and Health” นับจากนั้นเป็นต้นมางานวิจัยที่ใช้ IPA ก็ได้ถูกตีพิมพ์เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี 2008 ซึ่งเป็นปีล่าสุดของการสำรวจ Smith (2011) พบงานวิจัยที่ใช้ IPA จำนวนทั้งสิ้น 293 งาน ในปี 2009 สมิตและคณะได้ตีพิมพ์หนังสือที่มีชื่อว่า “Interpretative Phenomenological Analysis: Theory” ซึ่งถือเป็นคู่มือการวิจัยสำหรับ IPA และถือเป็นฐานสำคัญที่ทำให้ IPA ได้รับความสนใจและถูกนำไปใช้ในการวิจัยอย่างแพร่หลายทั้งในศาสตร์จิตวิทยาและศาสตร์อื่นๆ เช่น การพยาบาล การศึกษา การกีฬา การบริหารจัดการ (Smith, 2015, 2017) ในปัจจุบัน IPA ถือเป็นหนึ่งในระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในศาสตร์จิตวิทยา และได้รับความนิยมนำไปใช้อย่างแพร่หลาย (Smith, 2011) เนื่องจากมีความเป็นระบบ และในขณะเดียวกันก็มีความยืดหยุ่น จึงทำให้ IPA เป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่เข้าถึงได้สำหรับทั้งนักวิจัย

เชิงคุณภาพที่มีประสบการณ์ และโดยเฉพาะสำหรับนักวิจัยเชิงคุณภาพมือใหม่ (Finlay, 2011; McLeod, 2011)

IPA วางฐานอยู่บนกระบวนทัศน์ “รังสรรค์นิยม-นัยนิยม” ซึ่งมีมุมมองต่อธรรมชาติของความจริงหรือความรู้ หรือมุมมองอภิปรัชญา (ontological perspective) ที่ว่าความจริงเป็นเรื่องของอัตวิสัย (subjectivity) ผันแปรตามประสบการณ์เดิมส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมทางสังคม รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมวิจัย ความจริงจึงมีหลากหลายตามการรับรู้หรือการตีความของบุคคล แม้โลกความจริงภายนอกอาจดำรงอยู่ แต่ก็มีได้กำหนดการรับรู้ของบุคคลโดยตรง โลกความจริงภายนอกหรือเหตุการณ์เดียวกันสามารถนำไปสู่การรับรู้หรือการให้ความหมายที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล ความหมายที่บุคคลให้ต่อเหตุการณ์จึงเป็นตัวกำหนดหรือมีอิทธิพลต่อประสบการณ์ของบุคคล

จากมุมมองที่ว่าเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์หนึ่งๆ มีความหมายที่หลากหลายในจิตใจของบุคคลที่ประสบ IPA จึงมิได้มุ่งแสวงหาความจริงหนึ่งเดียวสูงสุดจากผู้เข้าร่วมวิจัย หรืออีกนัยหนึ่ง IPA มิได้มุ่งศึกษาว่าการรับรู้ของบุคคลสะท้อนโลกความจริงภายนอกมากน้อยเพียงใด แต่มุ่งที่จะศึกษาว่าผู้เข้าร่วมวิจัยรับรู้หรือให้ความหมายเกี่ยวกับโลกความจริงภายนอกหรือเหตุการณ์หนึ่งๆ อย่างไร และจากมุมมองของ IPA ที่มองความจริงในแง่ของอัตวิสัย ในการวิเคราะห์ผลการวิจัย IPA จึงไม่ได้มุ่งที่จะบรรลุซึ่งความสอดคล้องระหว่างผู้วิจัย (interrater reliability) ในการระบุใจความสำคัญ (themes) ผู้อ่านงานวิจัยสามารถประเมินคุณภาพของงานวิจัยได้จากความสอดคล้องกันของข้อมูลที่ได้มาจากผู้เข้าร่วมวิจัย และความสอดคล้องกันระหว่างคำพูดของผู้เข้าร่วมวิจัยและการตีความของผู้วิจัยผ่านการบรรยายอย่างละเอียด (thick description) ของผู้วิจัย

IPA มีมุมมองต่อการเข้าถึงความจริงหรือความรู้ หรือมุมมองเชิงญาณวิทยา (epistemological perspective) ที่ว่าถึงแม้การรับรู้ของบุคคลต่อเหตุการณ์หนึ่งจะไม่ใช่ในการตระหนักรู้โดยสมบูรณ์เสมอไป แต่ก็สามารถสืบค้นได้ แม้อาจไม่สมบูรณ์ ผ่านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงโลกเชิงประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยได้โดยการฟังความสนใจไปยังสิ่งที่ผู้เข้าร่วมวิจัยเปิดเผย และทำความเข้าใจสิ่งที่ถูกเปิดเผยดังกล่าว

จากการที่ IPA ตระหนักถึงความเป็นอัตวิสัยของข้อมูลที่ได้มาจากผู้เข้าร่วมวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย IPA จึงมีมุมมองเชิงคุณวิทยา (axiological perspective) หรือ มุมมองต่อบทบาทของอัตวิสัยของผู้วิจัยในกระบวนการวิจัยว่าเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และ ไม่อาจกำจัดออกจากกระบวนการวิจัยได้โดยสมบูรณ์ ทั้งยังเชื่อว่าหากปราศจากอัตวิสัยของผู้วิจัยก็เป็นไปไม่ได้ที่จะเข้าถึงประสบการณ์ที่สลับซับซ้อนของมนุษย์ อัตวิสัยจึงมิใช่สิ่งปนเปื้อนในงานวิจัยที่ต้องกำจัดทิ้ง แต่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้วิจัยในการทำความเข้าใจ ประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย ในกระบวนการวิจัยของ IPA จึงให้ความสำคัญกับการสะท้อนอัตวิสัยของผู้วิจัย (reflexivity) เพื่อที่จะสามารถแยกได้ว่าอัตวิสัยใดเป็นของผู้วิจัยเอง มิใช่ของผู้เข้าร่วมวิจัย หรืออีกนัยหนึ่ง บทบาทที่สำคัญของผู้วิจัยใน IPA ก็คือการตระหนักรู้ในอัตวิสัยของตนเองเพื่อเปิดรับต่อประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยจึงควรเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างการตระหนักรู้ในอัตวิสัยของตน และการจดจ่อที่ประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย ด้วยใจที่เปิดกว้าง (Finlay, 2009) โครงสร้างเชิงภาษา (rhetorical structure) ที่เหมาะสำหรับการเขียนรายงานการวิจัยใน IPA จึงเป็นภาษาที่สะท้อนถึงอัตวิสัยของผู้วิจัย (รวมถึงผู้เข้าร่วมวิจัย) ซึ่งมักอยู่ในรูปของการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งก็คือ “I” หรือ “We” ในภาษาอังกฤษ หรือ “ผู้วิจัย” หรือ “คณะผู้วิจัย” ในภาษาไทย อีกทั้งควรมีการเขียนบรรยายอย่างละเอียดเกี่ยวกับอิทธิพลที่ผู้วิจัยมีต่อกระบวนการวิจัย และอิทธิพลที่กระบวนการวิจัยมีต่อตัวผู้วิจัย (Ponterotto, 2005)

นอกจากนี้ IPA มีที่มาจาก 3 ฐานคิดเชิงทฤษฎี (theoretical perspective) ฐานคิดแรก ของ IPA คือ การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา (phenomenology) หรือที่มักใช้ตัวย่อ “P” เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปรากฏการณ์ เหตุการณ์ หรือสภาวะการณ์ต่างๆ ตามการรับรู้ของบุคคล ความมุ่งหมายดังกล่าวเป็นความพยายามศึกษาประสบการณ์ของบุคคลตามที่ปรากฏต่อบุคคลนั้นๆ (to go back to things themselves) มิใช่ตามสมมุติฐานเดิมหรือตามแนวคิดเชิงทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว นอกจากนี้ IPA ยังได้รับอิทธิพลจากแนวคิดอรรถปริวรรตศาสตร์ (hermeneutics) หรือที่มักใช้ตัวย่อ “H” ที่มีมุมมองต่อบุคคลในฐานะเป็นผลผลิตของสังคม และวัฒนธรรมผู้ซึ่งใช้ “สิ่งที่บุคคลมีมาก่อน” (fore-having) เป็นฐานในการทำความเข้าใจชีวิตในโลกทางสังคม จากแนวคิดดังกล่าว IPA ตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญของการตีความในการทำความเข้าใจความหมาย โดยมองว่าการเข้าใจและการตีความเกิดขึ้นพร้อมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลใน IPA จึงเกี่ยวข้องกับ “การตีความสองชั้น” (double hermeneutic) ซึ่งก็คือ “ผู้เข้าร่วมวิจัยพยายามทำความเข้าใจประสบการณ์ของตนเอง จากนั้นผู้วิจัยพยายามทำความเข้าใจผู้เข้าร่วมวิจัยผู้ซึ่งพยายามทำความเข้าใจประสบการณ์ของตนเอง” (Smith & Osborn, 2015, p. 53)

นอกจากนี้ IPA ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความคิด และอารมณ์ โดยมองว่า ภาษาหรือสิ่งที่บุคคลสื่อสารออกมาสะท้อนโลกภายในจิตใจของบุคคล ภาษาจึงเป็นเหมือนหน้าต่างสู่โลกเชิงประสบการณ์ของบุคคล อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ดังกล่าวมักไม่เป็นเส้นตรงเสมอไป ในบางกรณีบุคคลก็ไม่อาจสื่อสารออกมาอย่างที่คิดและรู้สึกได้ทั้งหมด หรือในบางกรณีก็อาจไม่ต้องการเปิดเผยตนเอง เพื่อที่จะทำความเข้าใจโลกเชิงประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องตีความสภาวะอารมณ์และจิตใจของผู้เข้าร่วมวิจัยจากสิ่งที่เขาพูดหรือเปิดเผยออกมาผ่านวิธีการตีความที่แตกต่างทั้งการตีความด้วยความเข้าใจ (empathic hermeneutics) และการตีความด้วยการตั้งคำถาม (questioning hermeneutics)

อีกหนึ่งฐานคิดเชิงทฤษฎีของ IPA คือ การศึกษาระดับบุคคล (idiography) ที่มุ่งวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อทำความเข้าใจว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเฉพาะหนึ่งๆ ให้ความหมายต่อประสบการณ์หรือเหตุการณ์เฉพาะหนึ่งๆ อย่างไร ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาระดับกลุ่ม (nomothetics) ที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลระดับกลุ่มหรือประชากร และการกล่าวอ้างระดับประชากรโดยทั่วไป IPA จึงเกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงอุปนัย (inductive reasoning) หรือวิธีการแบบ “ล่างขึ้นบน” (bottom up approach) เริ่มต้นด้วยข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงระดับบุคคล แล้วจึงค่อยเคลื่อนไปสู่ระดับแนวคิดหรือทฤษฎี จากแนวคิดดังกล่าว การวิเคราะห์ข้อมูลใน IPA จึงเริ่มด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลรายบุคคลอย่างละเอียด แล้วจึงค่อยนำผลการวิเคราะห์รายบุคคลมาเชื่อมโยงกันผ่านการค้นหาใจความสำคัญของข้อมูล เนื่องจากจุดเน้นในระดับบุคคลดังกล่าว การนำเสนอผลการวิจัยใน IPA สามารถเป็นได้ทั้งในรูปแบบกรณีศึกษา (case study) และรูปแบบกลุ่มบุคคล (a group of individuals) หากเป็นการนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบกลุ่มบุคคล ผู้วิจัยพึงแสดงให้เห็นทั้งความคล้ายคลึง (convergences) ของแง่มุมประสบการณ์ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยมีร่วมกัน และความแตกต่าง (divergences) ของแง่มุมประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยแต่ละคน (Smith & Eatough, 2016)

แม้จะมีจุดเน้นที่การศึกษาระดับบุคคล IPA ก็มุ่งพัฒนาองค์ความรู้ที่สามารถใช้ได้ทั่วไป ดังที่ Yardley (2015) ระบุว่าหากผลการวิจัยในการศึกษาหนึ่งๆ ไม่มีความเกี่ยวข้องใดในบริบทอื่นๆ เลย ก็ไม่ประโยชน์อันใดในการทำวิจัย อย่างไรก็ตาม แตกต่างจากงานวิจัยเชิงปริมาณซึ่งมีฐานที่มาจากการศึกษาในระดับกลุ่มที่มุ่งสู่การสรุปอ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปสู่ประชากรทั่วไป (statistical generalizability) IPA มุ่งสู่การสรุปอ้างอิงจากบริบทหนึ่งไปสู่บริบทอื่นที่ใกล้เคียง (theoretical transferability) ผ่านการศึกษาระดับรายบุคคลอย่างละเอียดแล้วจึงค่อยๆ ขยายผลเชื่อมโยงไปยังบริบทอื่น การบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวเกี่ยวข้องกับทั้งผู้วิจัยและผู้อ่านงานวิจัย ผู้วิจัยมีหน้าที่ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบริบทของงานวิจัยอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านงานวิจัยจะสามารถประเมินระดับของความสัมพันธ์ระหว่างผลการวิจัยในบริบทหนึ่งกับการนำไปใช้ในบริบทอื่นๆ รวมถึงเพื่อที่จะได้สามารถประเมินความเชื่อมโยงระหว่างผลการวิจัยกับประสบการณ์ส่วนบุคคลและประสบการณ์เชิงวิชาชีพ รวมถึงกับข้อค้นพบในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ (Smith & Eatough, 2016; Schreier, 2018)

เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานวิจัยที่ใช้ IPA

Smith (2011) ได้ดำเนินการพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณภาพสำหรับงานวิจัยที่ใช้ IPA จากการทบทวนงานวิจัยที่ใช้ IPA ระหว่างปี 1996-2008 จาก 3 ฐานข้อมูล ได้แก่ 1) web of science 2) medline และ 3) psychinfo โดยใช้คำค้นว่า “interpretative phenomenological analysis” และ “interpretive phenomenological analysis” จากการสืบค้นในฐานข้อมูลดังกล่าว สมิตพบงานวิจัยที่ใช้ IPA จำนวนทั้งสิ้น 293 บทความ ในจำนวนดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นบทความวิจัยจากสหราชอาณาจักร มีเพียง 7% ที่เป็นบทความวิจัยจากประเทศอื่นๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา ไอร์แลนด์ ออสเตรเลีย สมิตระบุว่าผลของการสืบค้นดังกล่าวไม่เป็นที่น่าแปลกใจ เพราะนับตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา สหราชอาณาจักรนับเป็นผู้นำด้านการวิจัยเชิงคุณภาพในศาสตร์จิตวิทยา

ในจำนวน 293 บทความวิจัยดังกล่าว Smith (2011) ระบุว่าบทความวิจัยส่วนใหญ่มาจากสาขาจิตวิทยาสุขภาพ (health psychology) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาประสบการณ์

ความเจ็บป่วย (illness experience) รองลงมาเป็นบทความวิจัยจากสาขาจิตวิทยาคลินิก (clinical psychology) และจากสาขาจิตวิทยาการปรึกษา (counseling psychology) ในประเด็นนี้สมิธตั้งข้อสังเกตว่าเหตุที่บทความวิจัยส่วนใหญ่มีที่มาจากสาขาจิตวิทยาสุขภาพ ก็เนื่องมาจาก IPA มีจุดกำเนิดมาจากสาขาวิชาดังกล่าว และความเจ็บป่วยรวมถึงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเจ็บป่วยนับเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาในสาขาจิตวิทยาสุขภาพ

เนื่องด้วยงานวิจัยที่ใช้ IPA โดยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในสาขาจิตวิทยาสุขภาพ Smith (2011) จึงพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณภาพสำหรับ IPA จากบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การเจ็บป่วย สมิธเริ่มต้นการพัฒนาเกณฑ์ดังกล่าวด้วยการจัดหมวดหมู่บทความวิจัยตามประเภทของความเจ็บป่วย เช่น การเจ็บป่วยเรื้อรัง ประสาทวิทยา โรคหัวใจ อการอ่อนเพลียเรื้อรัง โรคมะเร็ง โดยทำการตัดประเภทของความเจ็บป่วยที่มีบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องน้อยกว่า 4 บทความออก ทำให้เหลือบทความวิจัยสำหรับการพัฒนาเกณฑ์ประเมินทั้งสิ้น 51 บทความ

การพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณภาพสำหรับงานวิจัยแบบ IPA โดย Smith (2011) แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 เป็นการพัฒนาเกณฑ์นาร่อง สมิธใช้วิธีการสุ่มบทความวิจัยมาจำนวน 10 บทความ จากจำนวนทั้งหมด 293 บทความ จากนั้นสมิธทำการประเมินงานวิจัยทั้ง 10 งานดังกล่าวร่วมกับนักวิจัยอีกหนึ่งคนที่มีประสบการณ์ในการวิจัยแบบ IPA โดยแยกกันประเมินอย่างอิสระ จากนั้นนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ร่วมกันและพัฒนาเป็นเกณฑ์นาร่อง แบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ 1) ดี (good) 2) ยอมรับได้ (acceptable) และ 3) ยอมรับไม่ได้ (unacceptable) หลังจากนั้นสมิธนำเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นดังกล่าวไปใช้ประเมินงานวิจัยที่ใช้ IPA อีก 8 งาน และพบว่าผลการประเมินระหว่างผู้ประเมินทั้ง 2 คนมีความสอดคล้องกันสูง นั่นคือ ประเมินตรงกัน 6 งาน และอีก 2 งานประเมินได้ผลใกล้เคียงกัน จากนั้นในชั้นที่ 2 เป็นการนำเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้ประเมินบทความวิจัยในสาขาจิตวิทยาสุขภาพจำนวน 51 บทความ จากการประเมินดังกล่าว สมิธรายงานว่ามีบทความวิจัยที่อยู่ในเกณฑ์ระดับดี 27% อยู่ในเกณฑ์ระดับที่ยอมรับได้ 55% และอยู่ในเกณฑ์ระดับที่ยอมรับไม่ได้ 18% ทั้งนี้ สมิธระบุว่าแม้เกณฑ์ที่ได้พัฒนาขึ้นดังกล่าวจะสามารถใช้ประเมินกระบวนการวิจัยได้ด้วยก็ตาม แต่จุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนาเกณฑ์ดังกล่าวเป็นไปเพื่อการประเมินคุณภาพของรายงานผลการวิจัย

เกณฑ์ประเมินคุณภาพสำหรับงานวิจัยที่ใช้ IPA แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ยอมรับไม่ได้ ยอมรับได้ และดี ดังจะกล่าวถึงในรายละเอียดต่อไปนี้ (Smith, 2011, p. 17)

1. รายงานการวิจัยที่จัดอยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับ “ยอมรับไม่ได้” สำหรับการตีพิมพ์เผยแพร่ คือรายงานการวิจัยที่เข้าเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1.1 ไม่ได้ดำเนินการวิจัยตามหลักการเชิงทฤษฎีทั้ง 3 ของ IPA ซึ่งก็คือ ปรากฏการณ์วิทยา อรรถปริวรรตศาสตร์ และการศึกษาระดับบุคคล

1.2 ไม่โปร่งใสเพียงพอที่จะทำให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพการดำเนินการวิจัยได้ชัดเจน

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ขาดความลุ่มลึก ขาดความน่าสนใจ

1.4 อ่อนด้อยในการแสดงหลักฐานประกอบการรายงานผลการวิจัย ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้รายงานการวิจัยมีความอ่อนด้อยในประเด็นดังกล่าว คือ

1.4.1 นำเสนอใจความสำคัญเป็นจำนวนมากจากการที่มีผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวนมาก โดยที่แต่ละใจความสำคัญถูกรายงานผลหรือบรรยายให้ข้อมูลอย่างผิวเผินหรือตื้นเขิน

1.4.2 สรุปแต่ละใจความสำคัญสั้นๆ พร้อมระบุข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัย (extracts) เพียง 1 หรือ 2 ข้อความ โดยปราศจากการตีความ

1.4.3 แสดงข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัยไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนใจความสำคัญที่นำเสนอ

1.4.4 ไม่มีการระบุจำนวนผู้เข้าร่วมวิจัยที่สนับสนุนในแต่ละใจความสำคัญ (ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ในข้อ 2.4)

1.4.5 วิเคราะห์ข้อมูลอย่างผิวเผินหรือตื้นเขิน

2. รายงานการวิจัยที่จัดอยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับ “ยอมรับได้” สำหรับการตีพิมพ์เผยแพร่ จะต้องเข้าหลักเกณฑ์ทั้ง 4 ประการ ต่อไปนี้

2.1 ดำเนินการวิจัยตามหลักการเชิงทฤษฎีทั้ง 3 ของ IPA

2.2 มีความโปร่งใสเพียงพอที่ผู้อ่านงานวิจัยสามารถเห็นภาพของการดำเนินการวิจัย

2.3 วิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีเหตุผล ลุ่มลึกและน่าสนใจ

2.4 แสดงข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัยเพื่อแสดงหลักฐานสนับสนุนแต่ละใจความสำคัญตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

2.4.1 หากมีผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน 1-3 คน แสดงข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคน

2.4.2 หากมีผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน 4-8 คน แสดงข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างน้อย 3 คน

2.4.3 หากมีผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวนมากกว่า 8 คนขึ้นไป แสดงข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างน้อย 3 คน ร่วมกับการระบุจำนวนผู้เข้าร่วมวิจัยที่สนับสนุนแต่ละใจความสำคัญ หรือแสดงข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างน้อยครึ่งหนึ่งจากจำนวนทั้งหมดเพื่อสนับสนุนแต่ละใจความสำคัญ

3. รายงานการวิจัยที่จัดอยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับ “ดี” ซึ่งเหมาะสมสำหรับการตีพิมพ์เผยแพร่ และจัดเป็นผลงานตัวอย่างสำหรับนักวิจัย IPA จะต้องเป็นรายงานการวิจัยที่เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพระดับ “ยอมรับได้” ทั้ง 4 ประการข้างต้น รวมทั้งมีลักษณะที่สอดคล้องกับอีก 3 เกณฑ์ ดังนี้

3.1 มีขอบเขตหรือจุดเน้นที่ชัดเจน และมีการวิเคราะห์ในเชิงลึกเกี่ยวกับประเด็นเฉพาะหนึ่งๆ

3.2 ข้อมูลวิจัยและการตีความของผู้วิจัยมีความลุ่มลึกน่าสนใจ

3.3 ผู้อ่านงานวิจัยเกิดความรู้สึกร่วมและพบว่าผลการวิจัยช่วยให้เข้าใจในปรากฏการณ์ที่ถูกศึกษา

จากหลักเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นดังกล่าวข้างต้น Smith (2011, p. 24) สรุปลักษณะของงานวิจัยที่ใช้ IPA ที่มีคุณภาพดีไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. กำหนดประเด็นที่ศึกษาอย่างชัดเจน

2. มีข้อมูลวิจัยที่มีคุณภาพ

3. ระบุความแพร่หลายของใจความสำคัญ และแสดงข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัยตามเกณฑ์ของ IPA

4. ให้พื้นที่แก่การนำเสนอแต่ละใจความสำคัญอย่างเพียงพอ

5. มีการตีความข้อมูล มิใช่บรรยายข้อมูลเพียงอย่างเดียว

6. แสดงให้เห็นทั้งความคล้ายและความต่างของประสบการณ์

7. เขียนรายงานการวิจัยอย่างมีคุณภาพ

ผู้เขียนเชื่อว่าจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่งของการกำกับคุณภาพงานวิจัย คือ ทักษะคตินของนักวิจัยที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของงานวิจัย ซึ่งจะส่งผลต่อความมุ่งมั่นทุ่มเทของนักวิจัยในการกำกับคุณภาพการวิจัยให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่ยึดถือ บนพื้นฐานข้อคิดเห็นของ Smith (2011, p.15) ผู้เขียนเสนอแนะว่าในการกำกับคุณภาพงานวิจัยที่ใช้ IPA นักวิจัยสามารถเลือกใช้เกณฑ์ประเมินได้หลากหลายระดับ ได้แก่ 1) เกณฑ์ทั่วไปสำหรับทุกงานวิจัย เช่น เกณฑ์ประเมินทั่วไปสำหรับทั้งงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่พัฒนาโดย Elliott, Fischer, and Rennie (1999) 2) เกณฑ์ทั่วไปสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพ ในประเด็นนี้ Smith et al. (2009) เสนอแนะว่าเกณฑ์ที่เสนอโดย Yardley (2000, 2015) เป็นเกณฑ์ทั่วไปที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัยที่ใช้ IPA และ 3) เกณฑ์เฉพาะสำหรับ IPA ซึ่งพัฒนาโดย Smith (2011) โดยนักวิจัยอาจเลือกใช้เกณฑ์ประเมินทั้ง 3 ระดับ หรือเลือกใช้เกณฑ์ประเมินคุณภาพที่พัฒนาขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับ IPA ร่วมกับเกณฑ์ทั่วไปสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพที่สอดคล้องกับฐานคิดของ IPA ในที่นี้ ผู้เขียนเสนอว่า 7 หลักเกณฑ์เฉพาะของ IPA อาจนำไปพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์ทั่วไปด้าน “ความทุ่มเทและความเคร่งครัด” (commitment and rigour) ที่เสนอโดยยาร์ดลีย์ การผนวกเกณฑ์เฉพาะของ IPA ร่วมกับเกณฑ์ทั่วไปดังกล่าวช่วยให้การกำกับงานวิจัยเป็นไปอย่างครอบคลุมและรัดกุมมากยิ่งขึ้น สิ่งสำคัญในการพิจารณาเกณฑ์คุณภาพที่จะมาใช้ร่วมกับเกณฑ์เฉพาะของ IPA นั่นก็คือเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับฐานคิดเชิงปรัชญาและเชิงทฤษฎีของ IPA อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าผู้วิจัยจะพิจารณานำเกณฑ์ทั่วไปใดมาใช้ 7 หลักเกณฑ์เฉพาะของ IPA ดังที่จะได้แสดงรายละเอียดในหัวข้อต่อไปควรเป็นเกณฑ์พื้นฐานสำหรับทุกงานวิจัยที่ใช้ IPA

ตัวอย่างบทความวิจัยที่มีคุณภาพดีตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพของ IPA

ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะนำเสนอหลักเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานวิจัยที่ใช้ IPA ทั้ง 7 ประการที่ได้รับการพัฒนาโดย Smith (2011) ในแง่ที่ว่าแต่ละเกณฑ์คืออะไร มีความสำคัญอย่างไร และจะนำไปใช้ได้อย่างไร ในประเด็นท้ายสุดที่ว่า “จะนำไปใช้ได้อย่างไร” นั้น ผู้เขียนจะนำเสนอแนวทางในการนำหลักเกณฑ์ทั้ง 7 ไปใช้ ผ่านตัวอย่างบทความวิจัยที่เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพระดับดีของ IPA ผู้อ่านสามารถศึกษาตัวอย่างบทความวิจัยที่ใช้ IPA ซึ่งได้รับการประเมินว่ามีคุณภาพดีได้เพิ่มเติมจากบทความของ Smith (2011) ก่อนเข้าสู่การ

นำเสนอเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้ง 7 ประการในรายละเอียด ด้านล่างคือข้อมูลภาพรวมของบทความวิจัยที่จะยกมานำเสนอเป็นตัวอย่าง

Georgiadou (2014) รายงานผลการวิจัยเกี่ยวกับความท้าทายในการให้บริการปรึกษาในบริบทของภาษาและวัฒนธรรมที่สองจากมุมมองของนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดต่างชาติ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interviews) กับนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดต่างชาติจำนวน 4 คน เป็นชาวเอเชีย 2 คน และชาวยุโรป 2 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันอย่างเจาะจง (purposive homogeneous sampling) ผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 4 คน อาศัยอยู่ใน สหราชอาณาจักรเพื่อการศึกษา และกำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรเดียวกัน รวมถึงใช้ทฤษฎีการศึกษาเดียวกันในการให้บริการปรึกษา

1. กำหนดประเด็นที่ศึกษาอย่างชัดเจน

การกำหนดประเด็นที่ศึกษาอย่างชัดเจน คือ การระบุแง่มุมเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ศึกษาให้ชัดเจน ซึ่งสำคัญต่อการนำเสนอผลการวิจัยในเชิงลึก สอดคล้องกับฐานคิดเชิงทฤษฎี “การศึกษาระดับบุคคล” ของ IPA

ความท้าทายในการให้บริการปรึกษาในบริบทของภาษาและวัฒนธรรมที่สอง คือ จุดเน้นของบทความวิจัยของ Georgiadou (2014) ซึ่งก่อนที่จะระบุประเด็นเฉพาะที่จะนำเสนอดังกล่าว ผู้วิจัยได้รายงานผลการวิจัยในภาพรวม ประกอบไปด้วย 3 ใจความสำคัญหลัก (super-ordinate themes) ได้แก่ 1) ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวตน: ‘มันเป็นความท้าทายที่ยิ่งใหญ่’ 2) การจัดการความแตกต่าง: ‘นั่นเป็นสิ่งที่ฉันพบว่ามิประโยชน์’ และ 3) ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์: ‘ฉันรู้ว่าฉันแตกต่าง แต่มันไม่อาจหยุดยั้งฉันได้’ จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการระบุจุดเน้นของบทความวิจัยนี้ที่มุ่งนำเสนอหนึ่งใจความสำคัญหลัก ซึ่งก็คือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวตน: ‘มันเป็นความท้าทายที่ยิ่งใหญ่’

ดังที่ระบุไว้ข้างต้น เกณฑ์ประเมินคุณภาพของ IPA พัฒนามาจากการประเมินบทความวิจัย ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ บทความวิจัยมีเนื้อที่จำกัดกว่ามาก การมีขอบเขตงานวิจัยที่เฉพาะเจาะจงช่วยให้การนำเสนอผลการวิจัยในเชิงลึกเป็นไปได้ ในอีกบทความวิจัยหนึ่ง Georgiadou (2015) ได้นำเสนอใจความสำคัญหลักที่ 3

ซึ่งเกี่ยวข้องกับ “ประโยชน์” ของการให้บริการปรึกษาข้ามภาษาและวัฒนธรรม บทความวิจัยทั้งสองต่างเป็นส่วนหนึ่งของดัชนีของ Georgiadou (2013) ที่ศึกษาประสบการณ์การให้บริการปรึกษาข้ามภาษาและวัฒนธรรมของนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดต่างชาติ

การกำหนดประเด็นที่ศึกษาให้ชัดเจนในวิทยานิพนธ์และดัชนีของ Georgiadou (2013) สามารถทำได้ผ่านการระบุแง่มุมหรือบริบทเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ศึกษา รวมถึงการระบุกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาให้มีความเฉพาะเจาะจง เช่น จากดัชนีของ Georgiadou (2013) ปรากฏการณ์ที่ศึกษาคือ “การให้บริการปรึกษา” แ่มุมหรือบริบทเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ศึกษา คือ การให้บริการปรึกษา “ในภาษาและวัฒนธรรมที่สอง” และกลุ่มตัวอย่างเฉพาะคือ “นักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดต่างชาติ”

2. มีข้อมูลวิจัยที่มีคุณภาพ

ข้อมูลวิจัยที่มีคุณภาพ (strong data) สำหรับ IPA คือ ข้อมูลที่มีรายละเอียดที่สามารถสะท้อนให้เห็นภาพประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยได้อย่างชัดเจน (the depth of data) และเป็นข้อมูลที่มาจากมุมมองของผู้ร่วมวิจัยอย่างแท้จริง (the authenticity of data) ซึ่งข้อมูลวิจัยที่มีคุณภาพย่อมได้มาจากเก็บข้อมูลวิจัยที่มีคุณภาพ วิธีการเก็บข้อมูลวิจัยที่เป็นนิยมนำมาใช้งานวิจัยที่ใช้ IPA คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง ในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีคุณภาพดังกล่าว ผู้วิจัยควร 1) เริ่มต้นจากคำถามกว้างไปสู่คำถามเจาะลึก 2) ถามหนึ่งคำถามในเวลาเดียว 3) ใช้คำถามปลายเปิด และหลีกเลี่ยงการถามนำ 4) ใช้คำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นรูปธรรม เช่น การขอให้ยกตัวอย่าง การขอให้อธิบายในรายละเอียดมากขึ้น และ 5) ใช้คำถามขยายความ เช่น “คุณหมายความว่าอย่างไรเมื่อคุณพูดว่า...” หรือ “อะไรที่ทำให้คุณรู้สึกเช่นนั้น”

ข้อมูลวิจัยโดยส่วนใหญ่ที่นำเสนอในบทความของ Georgiadou (2014) ฉายภาพให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกที่เข้มข้นและสลับซับซ้อนที่เกิดขึ้นจากการให้บริการปรึกษาในบริบทของภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ด้านล่าง คือ ตัวอย่างของข้อมูลวิจัยที่ฉายภาพประสบการณ์ความท้าทายได้อย่างแจ่มชัดและน่าสนใจ

“โดยทั่วไปแล้วฉันก็ค่อนข้างจะปล่อยวางได้เกี่ยวกับเรื่องภาษาของฉัน แต่มันมักจะ เป็นเหมือนเงาใหญ่ที่ติดตามตัวฉัน เมื่อฉันรู้สึก...เมื่อฉันรู้สึกติดขัด ฉันก็จะตระหนักถึงเงานั้น มันเป็นสิ่งที่ทำให้ฉันรู้สึกหม่นหมอง เพราะบาง และขาดความมั่นใจ”

3. ระบุความแพร่หลายของใจความสำคัญ และแสดงข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัยตาม เกณฑ์ของ IPA

ในการนำเสนอผลการวิจัย นักวิจัยพึงระบุให้ชัดเจนว่ามีผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวนกี่คนที่ สนับสนุนแต่ละใจความสำคัญ พร้อมทั้งแสดงข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัยตามเกณฑ์ของ IPA ดังที่ระบุไว้ในข้อ 2.4

การระบุความแพร่หลายของใจความสำคัญแสดงให้เห็นว่าใจความสำคัญที่นำเสนอ เป็นประสบการณ์ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยส่วนใหญ่ประสบร่วมกัน ส่วนการนำเสนอข้อความจาก ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความสำคัญเนื่องจาก 1) เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความแพร่หลายของ ใจความสำคัญหนึ่งๆ 2) เป็นการแสดงให้เห็นว่าใจความสำคัญหนึ่งๆ เกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วม วิจัยอย่างไร 3) เป็นการนำเสนอมุมมองของผู้เข้าร่วมวิจัยโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับฐานคิดเชิง ปรัชญาการณวิทย์ที่มุ่งนำเสนอปรากฏการณ์หนึ่งๆ ตามที่ปรากฏในการรับรู้ของบุคคล และ 4) เป็นการแสดงถึงความโปร่งใสในการตีความข้อมูลของนักวิจัย ทำให้ผู้อ่านงานวิจัยสามารถ ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อมูลดิบจากผู้เข้าร่วมวิจัยและการตีความของนักวิจัย (Smith et al., 2009)

ภายใต้ใจความสำคัญหลัก “ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวตน: มันเป็นความท้าทาย ที่ยิ่งใหญ่” Georgiadou (2014) นำเสนอ 4 ใจความสำคัญย่อย ได้แก่ การแสดงออก (expressing oneself) การเข้าใจสิ่งที่ผู้มาปรึกษาพูด (understanding client's speech) ความ วิตกกังวล (anxiety) และ ความเชื่อมั่นในตนต่ำ (low self-confidence) โดยในแต่ละใจความ สำคัญย่อย ผู้วิจัยระบุความแพร่หลายของจำนวนผู้ร่วมวิจัยที่สนับสนุนแต่ละใจความสำคัญไว้ อย่างชัดเจน และนำเสนอข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัย 3 คน ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ระบุไว้ว่า “หากมีผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน 4-8 คน แสดงข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างน้อย 3 คน” เช่น ในใจความสำคัญย่อย “ความวิตกกังวล” ผู้วิจัยระบุว่า “ผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคนกล่าวถึง

ความวิตกกังวลที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ความเป็นต่างชาติ” (Georgiadou, 2014, p. 14) พร้อมทั้งนำเสนอข้อความของผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน 3 คนเพื่อสนับสนุนใจความสำคัญดังกล่าว

4. ให้พื้นที่แก่การนำเสนอแต่ละใจความสำคัญอย่างเพียงพอ

สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาระดับบุคคลของ IPA นักวิจัยจะต้องนำเสนอผลการวิจัยในเชิงลึก มิใช่นำเสนออย่างฉาบฉวยหรือตื้นเขิน Smith (2011) เสนอแนะว่าการนำเสนอใจความสำคัญย่อยต่างๆ (a subset of sub-themes) ที่อยู่ภายใต้ใจความสำคัญหลัก (superordinate theme) เป็นหนึ่งแนวทางที่จะช่วยขยายพื้นที่ในการนำเสนอแต่ละใจความสำคัญให้มีรายละเอียด

ภายใต้ใจความสำคัญหลัก Georgiadou (2014) นำเสนอ 4 ใจความสำคัญย่อยดังที่ระบุข้างต้น โดยให้พื้นที่แก่การบรรยายความหมายของแต่ละใจความสำคัญย่อย การนำเสนอข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัย และการตีความของผู้วิจัยอย่างครบถ้วน

5. มีการตีความข้อมูล มิใช่บรรยายข้อมูลเพียงอย่างเดียว

สอดคล้องกับฐานคิดเชิงปรากฏการณ์วิทยา (P) และอรรถปริวรรตศาสตร์ (I) ในการนำเสนอผลการวิจัย นักวิจัยบรรยายว่าใจความสำคัญที่กำลังนำเสนอขึ้นเกี่ยวข้องกับอะไร รวมทั้งเกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างไร และแสดงข้อความของผู้เข้าร่วมวิจัยประกอบ (P) จากนั้นนำเสนอการตีความของนักวิจัย (I) โดยนักวิจัยทำความเข้าใจว่าสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัยแล้ว การพูดเช่นนั้นในบริบทนั้นหมายความว่าอย่างไร เป้าหมายของการตีความข้อมูล คือ การทำความเข้าใจความหมายในเชิงลึกเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา

ในการนำเสนอแต่ละใจความสำคัญ Georgiadou (2014) เริ่มต้นด้วยการบรรยายว่าใจความสำคัญนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร พร้อมทั้งระบุความแพร่หลายของใจความสำคัญ จากนั้นนำเสนอในรายละเอียดว่าใจความสำคัญดังกล่าวเกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมวิจัยแต่ละคนอย่างไร และแสดงข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัย ตามด้วยการตีความของผู้วิจัย ยกตัวอย่างเช่นในใจความสำคัญย่อย “ความวิตกกังวล” ผู้วิจัยรายงานดังนี้

ผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคนต่างระบุถึงความวิตกกังวลที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของการเป็นต่างชาติ โดยที่ต่างกล่าวถึงในแงุ่มที่แตกต่างกัน ผู้เข้าร่วมวิจัยคนหนึ่ง “คริสตอล” กล่าวถึงความกังวลของเธอที่เกี่ยวข้องกับความกลัวที่จะถูกผู้มาปรึกษามองว่าไม่มีความสามารถ

“ฉันรู้สึก – ฉันไม่รู้สีกมันใจสักเท่าไร ฉันจะรู้สึกค่อนข้างสั้นๆ และเริ่มที่จะกังวลว่าผู้มาปรึกษาจะมองฉันอย่างไรที่ฉันไม่สามารถสะท้อนความกลับ หรือที่ฉันไม่สามารถพูดได้คล่อง” (ข้อมูลจากผู้เข้าร่วมวิจัย, “P”)

การกล่าวถึงความวิตกกังวลในเชิงประสบการณ์ทางกายของคริสตอลสะท้อนถึงความเข้มข้นรุนแรงของประสบการณ์ดังกล่าว อุปสรรคทางด้านภาษาของคริสตอลดูเหมือนจะส่งผลกระทบโดยตรงต่ออารมณ์ทางลบที่เธอมีต่อตนเอง ช่วงเวลาที่เธอผิดพลาดด้านภาษา คือช่วงเวลาที่เธอถูกถามโดยด้วยความวิตกกังวล (การตีความของผู้วิจัย, “I”)

6. แสดงให้เห็นถึงความคล้ายและความต่างของประสบการณ์

หากเป็นการรายงานผลการวิจัยจากผู้เข้าร่วมวิจัยมากกว่า 1 คน นักวิจัยจะต้องนำเสนอผลการวิจัยทั้งในแง่ของประสบการณ์ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยมีคล้ายคลึงกัน และในแง่ของประสบการณ์ที่มีความเฉพาะส่วนบุคคล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ในการรายงานผลการวิจัย นักวิจัยนำเสนอใจความสำคัญต่างๆ ในรูปแบบที่แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมวิจัยสนับสนุนใจความสำคัญต่างๆ ในลักษณะที่แตกต่างกันอย่างไร อันเป็นการแสดงถึงความต่างภายในแบบแผนของข้อมูลต่างๆ สอดคล้องกับฐานคิดการศึกษาระดับบุคคลของ IPA ซึ่ง Smith (2011) ระบุว่า การแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความต่างภายในข้อมูลถือเป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญของงานวิจัยแบบ IPA

ตลอดการนำเสนอผลการวิจัย Georgiadou (2014) ระบุความคล้ายคลึงและความแตกต่างของประสบการณ์ไว้อย่างชัดเจน ในที่นี้ ผู้เขียนขอนำเสนอตัวอย่างที่ต่อเนื่องจากเกณฑ์ที่ 5 ข้างต้น กล่าวคือ หลังจากที่ผู้วิจัยนำเสนอการตีความข้อความของคริสตอลแล้ว ผู้วิจัยก็นำเสนอประสบการณ์ที่คล้ายกันกับผู้เข้าร่วมวิจัยอีกคนหนึ่ง “เอมี” ดังนี้

เอมีระบุประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน เมื่อความไม่สมบูรณ์แบบของเธอปรากฏในช่วงของการปรึกษา

“เมื่อมีผู้มาปรึกษาถามว่า ‘คุณหมายความว่าอย่างไร’ หรือ ‘คุณพูดซ้ำอีกรอบได้ไหม’ ความกังวลมันก็เกิดขึ้น มันก็แบบว่า โอ้ คุณพระช่วย หะ หะ หะ นี่ฉันพูดอะไรผิดไปใช้ไหม”

ปฏิกิริยาของเอมีสะท้อนว่าเธอมองสถานการณ์นี้ว่าเป็นเหมือนการเผชิญหน้า เช่นเดียวกับคริสตอล เอมีรับรู้ความวิตกกังวลของเธอในเชิงประสบการณ์ทางกาย เอมีวางมือ

ที่หน้าท้องของตนเองในขณะที่พูดถึงความกังวลที่เกิดขึ้น ซึ่งเธออธิบายว่ามันเป็นความรู้สึกที่บีบคั้นปั่นป่วนที่เกิดขึ้นตรงบริเวณนั้น การเปลี่ยนโทนเสียง และการพูดซ้ำว่า “หะ หะ หะ” บ่งบอกถึงระดับความกังวลที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์นี้ อย่างไรก็ตาม แง่มุมที่แตกต่างในกรณีของเอมี ก็คือ ความกังวลดังกล่าวของเธอไม่ได้มีที่มาจากความกลัวว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้มาปรึกษา แต่เกิดจากความคาดหวังที่เธอมีต่อตนเอง จากบทสนทนาหนึ่งในการสัมภาษณ์สะท้อนถึงการไต่หาของความสมบูรณ์แบบของเอมี (“ฉันรู้ตัวดีว่าฉันเป็นค่อนข้างไต่หาความสมบูรณ์แบบ”) ซึ่งช่วยในการเข้าใจความหมายดังกล่าว....”

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้วิจัยแสดงให้เห็นว่าแม้ความวิตกกังวลเกี่ยวกับความสามารถเชิงภาษาจะเป็นความท้าทายที่ทั้ง “คริสตอล” และ “เอมี” ต่างประสบร่วมกัน แต่ความกังวลดังกล่าวมีที่มาแตกต่างกัน อันเป็นการระบุถึงความแตกต่างที่ซ่อนอยู่ภายใต้ความเหมือน ยิ่งไปกว่านั้น ผู้วิจัยไม่เพียงแต่ระบุถึงความเหมือนที่เห็นได้ชัดเจน (ความวิตกกังวลเรื่องความสามารถเชิงภาษา) แต่ยังชี้ชวนให้เห็นถึงความเหมือนที่ซ่อนอยู่ด้วย (การรับรู้ความวิตกกังวลในเชิงประสบการณ์ทางกาย) นอกจากนี้ หนึ่งในประเด็นที่ผู้เขียนคิดว่าน่าสนใจเกี่ยวกับข้อความข้างต้นก็คือ ผู้วิจัยใช้ความเข้าใจที่มีต่อข้อมูลโดยรวม (the whole) มาทำความเข้าใจข้อความย่อยหนึ่งๆ (the part) สะท้อนถึงหลักการ “วงกลมแห่งการตีความ” (the hermeneutic circle) ซึ่งเป็นหนึ่งแนวคิดที่สำคัญของ IPA ที่อยู่ภายใต้ฐานคิดเชิงทฤษฎีที่ชื่อว่า “อรรถปริวรรตศาสตร์”

7. เขียนรายงานการวิจัยอย่างมีคุณภาพ

สิ่งสำคัญที่สะท้อนคุณภาพของการเขียนรายงานการวิจัย คือ การที่ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วม และรู้สึกว่าได้เรียนรู้ประสบการณ์ของผู้ร่วมวิจัยในเชิงลึก ซึ่งมีที่มาสำคัญจากการมีข้อมูลวิจัยที่มีคุณภาพ การให้พื้นที่แก่การนำเสนอใจความสำคัญอย่างเพียงพอ และการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยที่ไม่เพียงแต่สามารถจับภาพประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยแต่ยังสามารถฉายภาพประสบการณ์ได้อย่างลุ่มลึก มีชีวิตชีวา และน่าสนใจ ผ่านการสรรหาคำที่สื่อความหมายได้แจ่มชัดและตรงประเด็นมานำเสนอประสบการณ์ที่ยากแก่การอธิบายได้อย่างชัดเจนโดยผู้เข้าร่วมวิจัย

Georgiadou (2014) ไม่เพียงแต่ระบุประเด็นความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการปรึกษาในบริบทของภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่าง แต่ยังฉายภาพให้เห็นว่า ประเด็นความท้าทายที่นำเสนอมีที่มา มีความหมาย และมีผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมวิจัยแต่ละคนอย่างไร นอกจากนี้ในภาพรวมผู้วิจัยใช้ภาษาเขียนที่กระชับ และสื่อความได้ตรงประเด็น การวิเคราะห์ข้อมูลตั้งแต่ใจความสำคัญแรกจนถึงใจความสำคัญสุดท้ายมีลักษณะร้อยเรียง ต่อเนื่อง และสัมพันธ์กัน ช่วยให้ผู้อ่านสามารถติดตามทำความเข้าใจประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยได้โดยง่าย และการตีความข้อมูลของผู้วิจัยโดยส่วนใหญ่ชวนให้คล้อยตาม และทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความท้าทายที่นักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดต่างชาติต้องเผชิญในการให้บริการปรึกษาข้ามภาษาและวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น

สรุป

บทความนี้นำเสนอหลักเกณฑ์ในการกำกับและประเมินคุณภาพงานวิจัยที่ใช้ IPA 7 ประการ ได้แก่ 1) กำหนดประเด็นที่ศึกษาอย่างชัดเจน 2) มีข้อมูลวิจัยที่มีคุณภาพ 3) ระบุความแพร่หลายของใจความสำคัญ และแสดงข้อความจากผู้เข้าร่วมวิจัยตามเกณฑ์ของ IPA 4) ให้พื้นที่แก่การนำเสนอต่อใจความสำคัญอย่างเพียงพอ 5) มีการตีความข้อมูล มิใช่บรรยายข้อมูลเพียงอย่างเดียว 6) แสดงให้เห็นทั้งความคล้ายและความต่างของประสบการณ์ และ 7) เขียนรายงานการวิจัยอย่างมีคุณภาพ ผู้เขียนมุ่งหวังว่าความเข้าใจในหลักเกณฑ์ดังกล่าวไม่เพียงแต่จะช่วยให้นักวิจัยที่ใช้ IPA สามารถผลิตผลงานวิจัยเชิงคุณภาพได้อย่างมีคุณภาพตรงตามหลักเกณฑ์ของ IPA แต่ยังสามารถช่วยให้ผู้ประเมินงานวิจัย บุคลากรในชุมชนวิชาการ รวมถึงผู้อ่านงานวิจัยสามารถตรวจสอบและประเมินคุณภาพของงานวิจัยที่ใช้ IPA บนพื้นฐานของหลักเกณฑ์ที่ถูกพัฒนาขึ้นสำหรับ IPA โดยเฉพาะ

เอกสารอ้างอิง

- Braun, V., & Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*. London: Sage.
- Cohen, D. J., & Crabtree, B. F. (2008). Evaluative criteria for qualitative research in health care: Controversies and recommendations. *The Annals of Family Medicine*, 6(4), 331–339.
- Coyle, A. (2016). Introduction to qualitative psychological research. In E. Lyons & A. Coyle (Eds.), *Analysing qualitative data in psychology* (pp. 9-30). London: Sage.
- Elliott, Fischer, & Rennie. (1999). Evolving guidelines for publication of qualitative research studies in psychology and related fields. *British Journal of Clinical Psychology*, 38(3), 215-229.
- Finlay, L. (2009). Debating phenomenological research methods. *Phenomenology & Practice*, 3(1), 6-25.
- Finlay, L. (2011). *Phenomenology for therapists: Researching the lived world*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Fletcher-Tomenius, L. J. & Vossler, A. (2015). Trust in online therapeutic relationships: The therapist's experience. *Counselling Psychology Review*, 24(2), 24-33.
- Georgiadou, L. (2013). *Foreign counselling trainees' experiences of practising in a second language and culture* (Doctoral dissertation, The University of Edinburgh, Edinburgh, United Kingdom). Retrieved from <https://www.era.lib.ed.ac.uk/handle/1842/9825>
- Georgiadou, L. (2014). 'My language thing ... is like a big shadow always behind me': International counselling trainees' challenges in beginning clinical practice, *Counselling and Psychotherapy Research*, 14(1), 10-18.

- Georgiadou, L. (2015). 'I was seeing more of her': International counselling trainees' perceived benefits of intercultural clinical practice. *British Journal of Guidance & Counselling*, 43(5), 584-597.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (2000). Paradigmatic controversies, contradictions, and emerging confluences (2nd ed.). In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The handbook of qualitative research* (pp. 163–188). Beverly Hills, CA: Sage.
- Madill, A., & Gough, B. (2008). Qualitative research and its place in psychological science. *Psychological Methods*, 13(3), 254-271.
- Madill, A., Jordan, A., & Shirley, C. (2000). Objectivity and reliability in qualitative analysis: Realist, contextualist and radial constructionist epistemologies. *British Journal of psychology*, 91(1), 1-20.
- McLeod, J. (2011). *Qualitative research in counselling and psychotherapy*. London: Sage.
- Morrow, S. L. (2005). Quality and trustworthiness in qualitative research in counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 250-260.
- Ponterotto, J. G. (2005). Qualitative research in counseling psychology: A primer on research paradigms and philosophy of science. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 126-136.
- Reicher, S. (2000). Against methodolatry: Some comments on Elliott, Fischer, and Rennie. *British Journal of Clinical Psychology*, 39(1), 1-6.
- Schreier, M. (2018). Sampling and Generalization. In U. Flick (Eds.), *The sage handbook of qualitative data collection* (pp. 84-98). London: Sage.
- Smith, J. A. (1996). Beyond the divide between cognition and discourse: Using interpretative phenomenological analysis in health psychology. *Psychology & Health*, 11(2), 261-271.

- Smith, J. A. (1999). Toward a relational self: Social engagement during pregnancy and psychological preparation for motherhood. *British Journal of Social Psychology*, 38(4), 409-426.
- Smith, J. A. (2011). Evaluating the contribution of interpretative phenomenological analysis. *Health Psychology Review*, 5(1), 9-27.
- Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin, M. (2009). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research*. London: Sage.
- Smith, J. A., & Eatough, V. (2016). Interpretative phenomenological analysis. In E. Lyons & A. Coyle (Eds.), *Analysing qualitative data in psychology* (pp. 50-67). London: Sage.
- Srichannil, C. (2017). Interpretative phenomenological analysis: A qualitative methodology for psychological research. *Journal of Education*, 28(3), 1-13.
- Willig, C. (2008). *Introducing qualitative research in psychology* (2nd ed.). Milton Keynes: Open University Press.
- Yardley, L. (2000). Dilemmas in qualitative health research. *Psychology & Health*, 15(2), 215-228.
- Yardley, L. (2015). Demonstrating validity in qualitative psychology. In J. A. Smith (Eds.), *Qualitative Psychology: A practical guide to research methods* (pp. 257-272). London: Sage.